

Leta minevajo in čim starejši smo, tem hitreje nam teče čas. Še živo mi je pred očmi, kako me je prof. Boris Majer sprejel leta 1961 za asistenta in kako mi je namignil, da bi bilo za stroko najbolje, če bi se odločil za logiko, kar sem tudi storil. Potem sva drugovala na oddelku vse do njegovega odhoda na novo dolžnost na CK ZKS. Reči moram, da mi je bilo njegovega odhoda žal in to iz več razlogov. Prvič zato, ker je odšel od nas tovariš, kolega, ki je znal vse hrapave strani našega oddelčnega življenja zagladiti in zgladiti, drugič pa zato, ker je bil s tem bolj ali manj za stroko izgubljen. Na oddelku smo ga sicer vedno vabili k delu, ki se je nazadnje iztekel v mentorstvo pri magistraturah in doktoratih. Njegove bolezni - in kar ga poznam, jih je imel na zalogi cel kup, - so ga prisilile na skrajno redukcijo svojih moči pri pedagoškem delu. Po odhodu s fakultete se je posvečal predvsem kulturno političnim vprašanjem, ki jih je reševal z njemu lastno strpnostjo do drugače mislečih in z uporabo logičnih argumentov. Tudi pri tem delu pa je bil in ostal - filozof.

Za filozofa ni pomembno, kolikšen obseg ima njegova bibliografija. Nekateri so med njimi sicer mnogopisci, vendar to ne pomeni, da so kaj več storili za stroko kot tisti, ki imajo le nekaj knjižnih del, razprav in člankov. Boris Majer ni bil mnogopisec in se je začel vpisovati v slovensko filozofsko zakladnico sorazmerno kasno - pač zaradi razmer, v katerih je živel in delal. Zadnja leta, ko je šel v zasluženi pokoj, se je posvetil nekaterim problemom razvoja socializma, za katerega se zdi, da je v teh oblikah, kakršne empirično poznamo, izčrpal svoje možnosti.

Temeljna Majerjeva filozofska preokupacija, ki jo je kazal v svojih filozofsko zamišljenih razpravah, je bila preizkus možnosti marksizma pri analizi in kritičnem vrednotenju tako imenovane meščanske filozofije. Deloval je v imenu marksizma, za katerega je bil in je še prepričan, da zmore pokazati svoje prednosti nasproti rešitvam različnih filozofskih problemov, ki jih nudi sodobna filozofija. Težko je danes presoditi, ali je marksizem v resnici nepresežena filozofija, ali pa je to le ideološka iluzija samih marksistov in je bolj stvar prepričanja kot pa dokazovanja.

Majer se je gotovo v svojih delih skušal izogniti tistim poenostavitvam, ki so vladale v marksizmu tako imenovanega stalinističnega obdobja. Že to je bilo za institucionalni razvoj oddelka za filozofijo izjemno pomembno, da je začel predavati sodobno filozofijo (predvsem je šlo za eksistencializem v Sartrovi in Heideggerjevi različici), in s tem tedanjim študentom (ki danes predstavljajo nekako srednjo generacijo slovenskih filozofov) začel odpirati nova filozofska obzorja. Morebiti sam Majerjev marksistični pristop ni bil toliko pomemben kot informacija (ki se ji je kasneje pridružila še kritična informacija o strukturalizmu) o sodobnih tokovih sodobne filozofije.

Ob Majerjevi šestdesetletnici sem na straneh Anthroposa napisal nekaj vrstic o pomenu njegovega dela, in ko imam zdaj pred očmi to besedilo, moram reči, da svojega mnenja o Majerjevem delu po strokovni plati v tem času nisem kaj prida spremenil. Tudi danes še vedno drži trditev, da je poglavitni predmet Majerjevega filozofskega opusa analiza sodobnih filozofskih smeri, ki smo jim nadeli ime meščanska filozofija. V tem je nadaljeval tradicijo tistih marksistov, ki so gradili svoj marksizem kot polemiko proti filozofskim doktrinom, s katerimi se niso strinjali. Z Marxovim povezovanjem teoretičnega dela s praktično (revolucionarno) prakso, kar naj bi bila poslej tudi funkcija filozofije, se veže tudi njegova samozavestna superiornost nasproti drugim teoretskim filozofskim poskusom. To samozavest je Majer delil z drugimi marksisti, saj v vsem svojem delu izraža prepričanje v pravilnost marksističnega teoretskega in praktičnega razreševanja problemov, ki niso zgolj kognitivne narave. Njemu (kot tudi drugim marksistom) pomeni sodobna meščanska filozofija pravzaprav strokovno nazadovanje, saj pomeni tisto sodobna meščanska filozofija, ki jo je idealistično ukinila že Heglova filozofija, praktično pa misel Marxa in Engelsa.

Takšna kritika sodobne filozofije je udobna, ni pa posebno prepričljiva (razen za vernike) in tega se je Majer tudi v polni meri zavedal. Tu so možni različni redukcionalizmi, ki se jim niso mogli izogniti svoje čase niti takšni filozofi, kot je L. Kolakowski ali A. Schaff. S svojo metodo imanentne kritike se je Majer skušal približati notranji resnici filozofije. Po mojem je najbolj uspel pri Husserlovi filozofiji, kjer je pokazal najprej, koliko je dolžna ta filozofija Tomažu Akvinskemu, Descartesu, Bolzanu itd., nato pa skrčil njen filozofski novum na metodološko problematiko fenomenološko redukcije in dosledno izpeljano korelacijo med subjektom in objektom.

Sicer pa navsezadnje niti ne gre za marksizem, ampak za to, kako se je skozi Majerjevo misel vključevala v evropski intelektualni prostor tudi naša slovenska intelektualna misel, niti ni toliko pomembno, koliko mu je uspelo ubraniti marksizem ali točneje, koliko mu je uspelo dokazati prednost marksizma pred drugimi filozofijami. S svojimi spisi je opozoril na te filozofije in jih tudi akademsko strokovno znal prikazati. S svojim pedagoškim delovanjem je dosegel interes za sodobno filozofijo, interes, ki se danes kaže pri nadaljevalcih slovenske filozofske tradicije ne glede na njihova filozofska prepričanja.

Njegovi prijatelji in kolegi mu ob tej priliki voščimo vse najboljše s posebno željo, da bi v svojem osmem desetletju mirno užival svoj pokoj in da bi mu bili njegovi učenci v veselje.

Ljubljana, november 1989
Frane Jerman